

Dosarul nr. 2r-95/22
(2-20130759-01-2r-10022022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Brăgaru).
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, I. Secieru).

DECIZIE

02 martie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:
Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de către reprezentantul recurentului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Elena Crăciun împotriva lui Alexandru Crăciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, împărțirea bunului proprietate comună în devălmășie și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost restituită cererea de apel declarată de către reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia împotriva hotărârii din 02 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a ț ă :

La 21 octombrie 2020, Elena Crăciun a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Crăciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, împărțirea bunului proprietate comună în devălmășie și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 02 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial.

Se stabilește domiciliul copilului minor XXXXX, anul nașterii XXXXX și copilului minor XXXXX, anul nașterii XXXXX, cu mama Elena Crăciun, anul nașterii XXXXX.

Se încasează de la Alexandru Crăciun în beneficiul Elenei Crăciun, pensia pentru întreținerea copiilor minori XXXXX, anul nașterii XXXXX și copilului minor XXXXX, anul nașterii XXXXX, în mărime de 1500 lei, lunar pentru fiecare copil începînd cu data adresării cererii de chemare în judecată – 21 octombrie 2020, pînă la atingerea majoratului copiilor minori.

Se încasează de la Alexandru Crăciun, în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1080 lei.

Se încasează de la Alexandru Crăciun, în beneficiul Elenei Crăciun, cheltuieli de judecată formate din taxa de stat în mărime de 140 lei.

În rest, acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 21 iunie 2021, reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia, a depus apel nemotivat, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii din 02 iunie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri privind dispunerea micșorării cuantumului pensiei de întreținere pentru copiii minori.

Prin încheierea din 07 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel declarată de către reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia împotriva hotărârii din 02 iunie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru. S-a acordat apelantului Alexandru Crăciun, un termen de 07 zile din momentul recepționării încheierii, pentru prezentarea cererii de apel motivate pe suport de hârtie, semnată corespunzător, cu atâtea copii câți participanți sunt la proces, plus câte o copie pentru instanța de apel semnată conform normelor legale de către apelant și reprezentantul acestuia, precum și a originalului dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 810 lei. S-a explicat apelantului, că în caz contrar, va avea loc restituirea cererii de apel în corespundere cu prevederile art. 369 alin. (1) Cod de procedură civilă (f.d. 133-135).

Prin încheierea din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituită cererea de apel declarată de către reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia împotriva hotărârii din 02 iunie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 26 ianuarie 2022, reprezentantul recurentului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia, a declarat recurs împotriva încheierii din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii recurate, cu remiterea cauzei la rejudecare, la etapa primirii cererii de apel.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia, a invocat ilegalitatea încheierii instanței de apel.

Până la examinarea cererii de recurs, nu a fost depusă nici o referință.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Din materialele dosarului rezultă că, copia încheierii recurate a fost expediată în adresa părților, la 17 ianuarie 2022, prin intermediul oficiului poștal și poștei electronice, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f.d. 155, 156), iar recepționarea acesteia a fost confirmată de către reprezentantul recurentului, la data de – 19 ianuarie 2022, fapt menționat în cererea de recurs (f.d. 158).

Astfel, se constată că, recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 26 ianuarie 2022, în termenul legal.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului, în raport cu temeiurile invocate în cererea de recurs și prevederile legale, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al

Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către reprezentantul recurentului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia, este neîntemeiat și necesită a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Materialele cauzei atestă că, la 21 iunie 2021, reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia, a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 02 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri privind micșorarea cuantumului pensiei de întreținere pentru copii minori.

Prin încheierea din 07 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel declarată de către reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia împotriva hotărârii din 02 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. S-a acordat apelantului Alexandru Crăciun, un termen de 07 zile din momentul recepționării încheierii, pentru prezentarea cererii de apel motivate pe suport de hârtie, semnată corespunzător, cu atâtea copii câți participanți sunt la proces, plus câte o copie pentru instanța de apel semnată conform normelor legale de către apelant și reprezentantul acestuia, precum și a originalului dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 810 lei. S-a explicat apelantului, că în caz contrar, va avea loc restituirea cererii de apel în corespundere cu prevederile art. 369 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Încheierea instanței de apel prin care nu s-a dat curs apelului a fost expediată la 04 noiembrie 2021, spre cunoștință, la adresa reprezentantului apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lazovscaia, prin intermediul oficiului poștal, astfel, fiind înștiințat despre obligativitatea lichidării neajunsurilor, expediată la adresa indicată de către avocatul apelantului, în cererea de apel: mun. XXXXX, str. XXXXX, XXXXX (f.d. 143), fiind astfel, recepționată la 10 noiembrie 2021, fapt confirmat prin prezența la materialele dosarului a avizului de recepție nr. DS8005669742AS, contrasemnat (f.d. 137).

Or, urmare a neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel expuse în încheierea din 07 octombrie 2021, prin încheierea din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituită cererea de apel depusă de reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia, deoarece nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel.

Așadar, după cum denotă actele cauzei, încheierea din 07 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost comunicată reprezentantului apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lazovscaia, la data de 04 noiembrie 2021.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, încheierea recurată a fost adoptată în conformitate cu normele de drept procedural care reglementau acțiunile instanței la acea fază a procesului.

În susținerea acestei concluzii urmează a reține și prevederile art. 368, alin. (1) Cod de procedură civilă, care statuează că dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța

de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se de-a curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Pornind de la prevederile normelor de drept menționate, Colegiul conchide că, instanța de apel corect nu a dat curs cererii de apel și ulterior a restituit cererea de apel, în cazul în care apelantul nu s-a conformat dispozițiilor din încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel, și nu a prezentat apelul motivat în copii pentru toți participanții la proces.

Cu toate acestea, reprezentantul apelantului, în termenul acordat de instanță nu a înlăturat neajunsurile indicate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel.

În acest sens, se impune a învedera că în conformitate cu art. 100 alin. (1), (1¹) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară. Cererea de chemare în judecată și actele de procedură ale instanței de judecată se comunică autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, la care aceștia sunt conectați prin adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată, în alte acte ce atestă utilizarea poștei electronice.

În sensul art. 105 alin. (1¹), (5) Cod procedură civilă, citația sau înștiințarea se expediază autorităților publice prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.

Prin prisma normelor precitate, Colegiul consideră întemeiat argumentul instanței de apel prin care a indicat că, în termenul acordat de 07 zile din momentul recepționării încheierii, apelantul precum și reprezentantul acestuia, n-a lichidat neajunsurile, deci n-a prezentat apelul motivat cu semnătură olografă, în copii pentru toți participanții la proces, precum și nu a făcut dovada achitării plății taxei de stat.

În conformitate cu art. 110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În sensul art. 111 alin. (1) Cod de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Art. 112 alin. (4) din Codul de procedură civilă, statuează că dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Întru interpretarea normei precitate este cert că în cazul în care instanța de judecată a stabilit data până la care trebuie efectuată acțiunea (operațiunea) procesuală, partea care trebuie să o execute are obligația de a îndeplini acțiunea (operațiunea) respectivă până la data și ora indicată în actul de dispoziție judecătoresc. Termenul imperativ stabilit de către instanța de judecată (judecător) este unul obligatoriu și peremptoriu, aceluși prevăzut de lege. Mai mult ca atât, în cazul în care actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori într-o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora la care se încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Astfel, la caz, instanța de apel just a remarcat faptul că, termenul acordat pentru înlăturarea neajunsurilor, care au servit temei pentru a nu da curs cererii de apel, este unul imperativ, corespunzător, corect a conchis că omisiunea respectivă este imputabilă apelantului, lipsa diligenței devenind culpabilă și opozabilă acestuia.

De altfel, în temeiul art. 113 Cod de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, instanța de apel corect a învederat că, scrisoarea electronică din 17 noiembrie 2021 a avocatului Tatiana Lazovscaia, prin care se solicită anexarea la materialele cauzei a bonului de achitare a taxei de stat în cuantum de 810 lei, nu poate fi acceptată de instanța de apel, deoarece bonul este prezentat în copie, contrar indicațiilor instanței de apel din încheierea din 07 octombrie 2021.

Concomitent, cererea de apelul motivată din 24 noiembrie 2021, prezentată de către reprezentantul apelantului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lazovscaia, la fel nu poate fi acceptată de către instanța de apel, deoarece a fost prezentată după expirarea termenului-limită pentru lichidarea neajunsurilor din încheierea de a nu se da curs cererii - 17 noiembrie 2021.

În atare condiții, Colegiul notează că, lipsa de corectitudine dintre avocat și client, este imputabilă clientului, consecințele negative îi revin tot acestuia.

Or, potrivit art. 75, alin. (4) Cod de procedură civilă, culpa reprezentantului este echivalentă culpei părții.

În conformitate cu art. 56 alin. (3) Cod de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Pornind de la caracterul obligatoriu al actelor judecătorești de dispoziție, justițiabilul trebuie să-și ajusteze conduita la indicațiile reflectate în actul de dispoziție judecătoresc emis, dacă prin acesta destinatarului i-a fost fixat un termen-limită (termen de perimare) pentru prezentarea dovezii de achitare a taxei de stat pentru cererea de chemare în judecată sau cererea de apel motivat, astfel încât acesta urmează să se conformeze cerințelor în discuție până la data și ora stabilită, să prezinte actele enunțate și să se asigure că ele vor ajunge la destinatar (la instanța de judecată) cel târziu la momentul stabilit în prealabil de către instanță. O altă abordare decât aceasta va echivala cu o încălcare a termenului de procedură, fixat de instanță.

Astfel, neîndeplinirea indicațiilor din încheierea de a nu da curs, în termenul

stabilit, are ca efect pierderea unui drept procedural ce nu a fost exercitat în termenul legal imperativ, fără a aduce atingere dreptului subiectiv civil.

Colegiul învederează că, conform jurisprudenței CtEDO (Ghinea contra Moldovei, cererea nr. 15778/05, hotărârea definitivă din 26 septembrie 2012), principiul egalității armelor este unul din elementele noțiunii mult mai largi a procesului echitabil, care prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă. Curtea notează că aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale (Varnima Corporation International S.A. vs Grecia, nr. 48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur vs Franța, nr. 63879/00, §32, 03 octombrie 2006; Wynen contra Belgiei, nr. 32576/96, §32, CtEDO 2002- VIII).

În circumstanțele expuse se impune concluzia, că atât apelantul Alexandru Crăciun cât și reprezentantul acestuia, avocatul Tatiana Lazovscaia nu au respectat drepturile procedurale și s-au eschivat de la îndeplinirea actelor de procedură în măsura stabilită de normele de drept procedural, ca ulterior să invoce încălcarea drepturilor sale. Or, părțile urmează să-și valorifice drepturile garantate de lege în termenul stabilit, aspect specific și speței deoarece, în conformitate cu art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Ca consecință, nelichidarea neajunsurilor expuse în încheierea de a nu da curs de către apelant, în circumstanțele descrise și în termenul stabilit de instanță, a impus adoptarea soluției de restituire a cererii de apel, în cazul în care conform dispozițiilor art. 14 și 16 din Codul de procedură civilă, în lumina interpretărilor date de CtEDO principiului preeminenței dreptului, actele de dispoziție judecătorească, în speță, încheierea instanței potrivit căreia s-a instituit termen de prezentare a unor înscrisuri necesare pentru a fi dat curs apelului și a asigura o bună și normală derulare a procedurii, este obligatorie atât pentru participanții la proces, cât și pentru instanța de judecată, care a emis actul în cauză, obligație ce se regăsește și în principiile fundamentale a procedurii civile.

Deci, instanța de apel nu a dispus de o altă soluție legală, decât de a restitui cererea de apel, din motivul neînlăturării neajunsurilor indicate în încheierea, prin care nu s-a dat curs cererii de apel în termenul stabilit. Or, exonerarea arbitrară a apelantului de sancțiunile procedurale stabilite de prevederile legale precitate, în sensul prevederilor art. 10 Cod de procedură civilă, afectează exigențele unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO, conform cărora instanța de judecată are obligația de a asigura aparențele de imparțialitate și de a nu admite acte de intervenție arbitrară în favoarea sau defavoarea uneia din părți, având obligația concretizată și de jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor, stabilite de Constituție și legi, or, instanțele de judecată nefiind o excepție în acest sens.

În acest sens, Colegiul consideră necesar de a reitera că, conform art. 2 alin. (1) Cod de procedură civilă, procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun și în cele specializate este stabilită de [...] Constituția Republicii Moldova, de prezentul Cod și de alte legi organice.

Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului Cod. Totodată, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 20.01.2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, părțile în proces nu sunt scutite de obligațiile procesuale pozitive întru exercitarea corespunzătoare a obligațiilor legale. Or, în speță, apelantul nu a depus suficientă diligență în vederea exercitării obligațiilor procedurale avute.

Astfel, Colegiul consideră că, instanța de apel întemeiat a emis încheierea din 02 decembrie 2021, în cazul în care apelantul Alexandru Crăciun nu și-a exercitat în volum deplin drepturile procedurale, iar ca consecință a curmat în mod legal orice abuz din partea acestuia.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către reprezentantul recurentului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lazovscaia, sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către reprezentantul recurentului Alexandru Crăciun, avocatul Tatiana Lozovscaia.

Se menține încheierea din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Elena Crăciun împotriva lui Alexandru Crăciun, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, împărțirea bunului proprietate comună în devălmășie și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat